

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 września 2019 roku (data prezentaty biura podawczego) powód J. R. wniósł o uchylenie swojego obowiązku alimentacyjnego względem córki S. R. (k. 1 pozwu).

W dniu 15 października 2019 roku (data prezentaty biura podawczego) powód J. R. wniósł o zwolnienie go od kosztów sądowych. (k. 4 wniosek). Postanowieniem z dnia 15 listopada 2019 roku wydanym w niniejszej sprawie zwolniono powoda J. R. z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w części, tj. w zakresie opłaty od pozwu (k. 12 postanowienie).

Z uwagi na niezłożenie przez pozwaną w wyznaczonym terminie odpowiedzi na pozew na podstawie art. 339 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w dniu 29 maja 2020 roku na posiedzeniu niejawnym tutaj. Sąd w niniejszej sprawie wydał wyrok zaoczny, w którym ustalił, że obowiązek alimentacyjny J. R. wobec jego córki S. R. ur. (...) ustalony w ugodzie zawartej przed tutejszym Sądem w dniu 15.09.2011 r. w sprawie sygn. akt VI RC 342/11 na kwotę 400 złotych miesięcznie wygasł z dniem 16 września 2019 roku i koszty postępowania przejął na rachunek Skarbu Państwa. (k. 28 wyrok zaoczny).

Pozwana S. R. złożyła sprzeciw od wyroku zaocznego, wnosząc o jego uchylenie w całości i oddalenie pozwu złożonego w niniejszej sprawie oraz ponadto wniosła o zwolnienie jej od kosztów sądowych. (k. 33-34 sprzeciw od wyroku zaocznego)

Postanowieniem z dnia 16 lipca 2020 roku wydanym w niniejszej sprawie oddalono wniosek pozwanej S. R. o zwolnienie jej od kosztów sądowych w całości (k. 60 postanowienie).

W piśmie z dnia 20 sierpnia 2020 roku (data prezentaty biura podawczego) powód J. R. wniósł o oddalenie sprzeciwu pozwanej S. R. i utrzymanie w mocy wyroku zaocznego z dnia 29 maja 2020 roku (k. 63 pismo procesowe)

Strony pozostały przy opisanych stanowiskach procesowych (k. 99 protokół rozprawy z dnia 29 października 2020 roku).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie ugody sądowej zawartej w dniu 15 września 2011 roku w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie pod sygn. akt VI RC 342/11 z powództwa małoletniej wtedy S. R. reprezentowanej przez matkę K. R. przeciwko J. R. o podwyższenie alimentów powód J. R. zobowiązał się płacić na rzecz swojej małoletniej córki S. R. urodzonej (...) tytułem alimentów, kwotę 400 złotych miesięcznie, płatne z góry do dnia 15 każdego miesiąca, do rąk matki dziecka K. R. wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, począwszy od dnia 1 października 2011 roku, podwyższając tym samym alimenty zasądzone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 21 stycznia 2002 roku w sprawie o sygnaturze akt III C 1490/01 w kwocie 200 złotych miesięcznie. Wobec zawarcia powyższej ugody postanowieniem z dnia 15 września 2011 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy umorzył postępowanie w tej sprawie. (k. 10 akt o sygn. VI RC 342/11 ugodą, k. 12 akt o sygn. VI RC 342/11 postanowienie)

Obecnie powód J. R. ma 72 lata. Posiada zadłużenie w wysokości około 30.000 zł i z tego tytułu jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne. Utrzymuje się z emerytury w wysokości 1483 zł miesięcznie (po odjęciu kosztów związanych z postępowaniem komorniczym w wysokości 600 zł miesięcznie), która to emerytura stanowi jedyny jego dochód. W przeszłości nadużywał alkoholu. Deklaruje, że obecnie nie nadużywa alkoholu. Przeszedł operację tętniaka aorty brzusznej oraz zawał. Cierpi na zwyrodnienie stawów i zdarza się, że musi poruszać się o kulach. Stwierdzono u niego umiarkowany stopień niepełnosprawności. Cierpi na obustronne upośledzenie słuchu, powinien korzystać z aparatu słuchowego. J. R. mieszka w mieszkaniu kwaterunkowym położonym w W. przy ul. (...) o powierzchni 19,5 m² i ponosi koszty utrzymania tego mieszkania w wysokości 275 zł miesięcznie tytułem czynszu (wraz z wodą) oraz płaci 65 zł miesięcznie za śmieci i około 140 zł co drugi miesiąc za energię elektryczną. Mieszkanie to nie jest zadłużone. Jest rozwiedziony z matką S. R. a ponadto z pierwszego małżeństwa posiada cztery dorosłe córki.

Od daty wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności jego stan zdrowia się pogorszył. Z uwagi na wiek i stan zdrowia nie posiada możliwości znalezienia jakiegokolwiek zatrudnienia. Do października 2019 roku uiszczal alimenty na utrzymanie córki S. R. w wysokości po 400 zł miesięcznie. Zaprzestał uiszczania alimentów po tym jak jego córka oznajmiła mu, że przenosi się do szkoły zaocznej, do której będzie chodziła 4 razy w miesiącu, więc może pójść do pracy. Jedną z jego córek również posiada orzeczonego stopień niepełnosprawności i ukończyła liceum oraz szkołę policealną. Jego starsza córka skończyła socjologię i bankowość, zaś w czasie weekendów pilnowała dzieci swoim znajomym. (k. 94, 97-98, 99 J. R., k. 5-8 oświadczenie o stanie rodzinnym majątku dochodach i źródłach utrzymania, k. 9 decyzja ZUS, k. 64 zaświadczenie o stopniu niepełnosprawności, k. 65-66 dokumentacja medyczna)

Pozwana **S. R.** ma 19 lat. Jest panną i mieszka razem ze swoją matką K. R.. Koszty jej utrzymania wynoszą ponad 1000 zł miesięcznie (wyżywienie, środki higieniczne, ubrania). Cierpi na bóle głowy i rozpoznano u niej napadowe zaburzenia widzenia, podejrzenia polineuropatii, zespół (...), łuszczycę i konflikt udowo-rzepakowy, zespół ciąży nadgarstka. Była leczona kardiologicznie, miała utraty przytomności i jest leczona w poradni neurologicznej oraz znajduje się pod opieką poradni zdrowia psychicznego i nie przyznano jej orzeczenia o niepełnosprawności. Ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym wydano wobec niej orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego na okres do końca etapu edukacyjnego – szkoły ponadgimnazjalnej. W czerwcu 2016 roku ukończyła gimnazjum. Później uczyła się w dwóch szkołach zawodowych, tj. w roku szkolnym 2016/2017 roku uczęszczała do pierwszej klasy w (...) Szkole Zawodowej nr (...) w W. – kierunku kucharz i uzyskała promocję do II klasy, a w roku szkolnym 2018/2019 roku uczęszczała do pierwszej klasy w Branżowej Szkole I stopnia w W. – kierunku sprzedawca i uzyskała promocję do II klasy. Nie skończyła żadnej z tych szkół, gdyż nie podobały się jej praktyki zawodowe. Następnie uczyła się w (...) Ośrodku (...). Od 12 września 2019 roku jest słuchaczką w Zaocznym Liceum Ogólnokształcącym (...) w W.. Zajęcia w tej szkole odbywają się w niektóre weekendy, a obecnie odbywają się w formie zdalnej i przewidywany termin zakończenia przez nią nauki w tej szkole to sierpień 2022 roku. Ukończyła kurs kosmetyczki z elementami wizażu prowadzony przez Zakład (...) w W.. Na przełomie sierpnia i września 2020 roku złożyła do urzędu pracy przez Internet wniosek o zarejestrowanie jej jako osoby bezrobotnej. Po złożeniu tego wniosku nie interesowała się tym czy wniosek ten został rozpoznany. W czasie wakacji zdarzało się jej nie spać do 3 w nocy kiedy to swój czas spędzała na korzystaniu z Internetu na telefonie komórkowym. Utrzymuje nieregularny kontakt ze swoim ojcem. Pomimo tego, iż uważa, że jej ojciec posiada trudną sytuację finansową, to chciałaby otrzymywać pomoc finansową ze strony swojego ojca. Nie poszukuje obecnie zatrudnienia, jako powód podając zmianę temperatur oraz to, że nie zamierza dźwigać, a także z powodu problemów psychicznych, gdyż jej zdaniem praca wiąże się ze stresem. Uważa, że mogłaby zostać zatrudniona jako pracownik restauracji (...) czy opiekunka. Jednakże uważa, że z powodu problemów psychicznych i obawy przed kontaktami z ludźmi mogłaby nie przychodzić do pracy. Z powodu obaw przed kontaktami z ludźmi nie podjęła nauki języka angielskiego, którą umożliwił jej ojciec oraz zdarzało się jej przez wiele miesięcy nie uczęszczać do szkoły.

Matka pozwanej K. R. ma 56 lat, nie ma na utrzymaniu innych osób, mieszka w mieszkaniu należącym do jej matki, prowadzone jest postępowanie o zachówek. Zatrudniona jest w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. jako kierownik sprzątaczek i uzyskuje wynagrodzenie w wysokości 3500 zł brutto miesięcznie, tj. 2.555,34 zł netto miesięcznie. K. R. nie utrzymuje kontaktów z byłym mężem, nie posiada majątku ani samochodu, była leczona onkologicznie. Uiszcza opłaty za energię elektryczną za mieszkanie w wysokości po około 200 zł co 2 miesiące i nie ponosi opłat za czynsz. (k. 94, 97-98, 99 J. R., k. 94-95, 98, 99 zeznania S. R., k. 95-97 zeznania K. R., k. 35, 41-44, 80-86 zaświadczenie lekarskie i dokumentacja medyczna, k. 36, 75 zaświadczenie ze szkoły, k. 37-40 orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, k. 76-78 świadectwa szkolne, k. 79 zaświadczenie o ukończeniu kursu, k. 87 zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach, k. 88-92 deklaracja podatkowa)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów z dokumentów, które nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności pomimo tego, iż część z nich została przedstawiona w formie kserokopii. W sprawie wykorzystano również akta postępowania prowadzonego przez tut. Sąd Rejonowy pod sygn. akt VI RC 342 /11. Zwrócić należy uwagę, iż strony postępowania ani pełnomocnik pozwanej nie kwestionowali mocy dowodowej w/w dokumentów.

Ustalając stan faktyczny w sprawie Sąd oparł się na zeznaniach powoda J. R. oraz pozwanej S. R. i świadka K. R., która jest matką pozwanej i była żoną powoda. Oceniając zeznania pozwanej S. R. i świadka K. R. Sąd odmiennie ocenił możliwość samodzielnego utrzymania się oraz możliwości zarobkowe pozwanej.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Na podstawie art. 347 Kodeksu postępowania cywilnego po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd wydaje wyrok, którym wyrok zaoczny w całości lub części utrzymuje w mocy albo uchyla go i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

Zasadność powództwa wywiedzonego przez powoda skutkowałą koniecznością utrzymania w mocy całości wyroku zaocznego wydanego przez tutejszy Sąd w niniejszej sprawie w dniu 29 maja 2020 r.

Podstawą materialnoprawną żądania powoda był przepis art. 138 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgodnie z którym w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego, przy czym przez zmianę stosunków rozumieć należy zmianę usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, tj. okoliczności decydujących w myśl przepisu art. 135 § 1 k.r.o. o zakresie obowiązku alimentacyjnego. Zmianę stosunków powoduje także zdarzenie, wskutek którego obowiązek alimentacyjny wygasa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 1974 r., sygn. akt II CO 9/74, publ. LEX nr 7560). Pamiętać jednocześnie należy, że rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych wyłącznie wobec dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba, że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania, o czym stanowi przepis art. 133 § 1 k.r.o. Zdolność dziecka do samodzielnego utrzymywania się jest kryterium decydującym o wygaśnięciu obowiązku alimentacyjnego rodziców. Obowiązek ten nie jest ograniczony przez żaden sztywny termin, a w szczególności – przez termin dojścia przez alimentowanego do pełnoletniości. Nie jest także związany ze stopniem wykształcenia w tym sensie, że nie ustaje z chwilą osiągnięcia przez alimentowanego określonego stopnia podstawowego lub średniego wykształcenia. Jedyną miarodajną okolicznością, od której zależy trwanie bądź ustanie tego obowiązku, jest to, czy dziecko może utrzymać się samodzielnie, przy czym przyjmuje się, że nie można tego oczekiwać od dziecka małoletniego. Z tej przyczyny w odniesieniu do dzieci, które osiągnęły pełnoletniość, brać należy pod uwagę to, czy wykazują chęć dalszej nauki oraz czy osobiste zdolności, predyspozycje, uzdolnienia i cechy charakteru pozwalają na rzeczywiste kontynuowanie nauki w normalnym trybie wynikającym z etapów nauczania. Kontynuacja nie może oznaczać jednak samego faktu uczęszczania do jakiegokolwiek szkoły lub pobierania nauki w jakiegokolwiek dziedzinie, bez związku z dotychczasowym wykształceniem dziecka. Dziecko, które osiągnęło pełnoletniość, ale posiada także możliwości podjęcia pracy zawodowej, pozwalającej na samodzielne utrzymanie traci uprawnienia do alimentów. Natomiast z upływem lat maleją często możliwości zarobkowe rodziców, np. z powodu pogorszenia lub utraty zdrowia, czy też np. utraty pracy. W każdym przypadku rolą sądu jest wyważenie, czy zgłaszane przez dziecko w danych okolicznościach potrzeby są usprawiedliwione oraz czy rodzice mają dostateczne możliwości zarobkowe lub majątkowe, by żądaniom dziecka sprostać (H. Dolecki (red), Komentarz do art. 133 Kodeksu Rodzinnego i opiekuńczego, LEX 86678).

Zgodnie z treścią przepisu art. 138 k.r.o. możliwość dochodzenia przez strony zmiany zakresu obowiązku alimentacyjnego (tak podwyższenia, jak i obniżenia, czy też uchylecia obowiązku alimentacyjnego) uwarunkowana jest zaistnieniem zmian istotnych, to jest takich, które zmieniają ocenę przesłanek, jakimi sąd kierował się ustalając zakres obowiązku alimentacyjnego w dacie ostatniego wyrokowania w tym przedmiocie. Uzasadnione w świetle art. 138 k.r.o. jest dochodzenie zmiany orzeczenia wydanego w przedmiocie alimentów, kiedy następuje zmiana chociażby jednej z wyżej wymienionych przesłanek, przy czym zmiana ta musi mieć charakter istotny.

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż w ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy należało ustalić, że obowiązek alimentacyjny J. R. wobec jego córki S. R. ur. (...) ustalony w ugodzie zawartej przed tutejszym Sądem w dniu 15.09.2011 r. w sprawie sygn. akt VI RC 342 /11 na kwotę 400 złotych miesięcznie wygasł z dniem 16 września 2019 roku, tj. z dniem złożenia pozwu.

W dacie tej pozwana miała ukończone blisko 19 lat, rozpoczęła naukę w Zaocznym Liceum Ogólnokształcącym (...) w W., w którym realizuje naukę wyłącznie w systemie zaocznym i tylko w niektóre weekendy. Osiągnęła wówczas z pewnością taki stopień fizycznego oraz umysłowego rozwoju, który jest niezbędny do usamodzielnienia się i uzyskiwania środków finansowych potrzebnych na swoje utrzymanie. Pomimo przedstawionej przez pozwaną dokumentacji medycznej, w tym zaświadczeń dotyczących podejmowanego leczenia psychiatrycznego, brak jest w ocenie Sądu jakichkolwiek przeszkód, aby pozwana podjęła się wykonywania pracy zarobkowej. Pozwana nie posiada zaświadczenia o niepełnosprawności, lekarze orzecznicy odmówili jej przyznania takiego zaświadczenia. Nie ma nawet ograniczeń w podejmowaniu pracy zarobkowej. Jednocześnie pozwana w przypadku, gdyby podjęła ku temu odpowiednią inicjatywę, z powodzeniem jest w stanie w niedługim czasie znaleźć odpowiednie dla siebie zatrudnienie na terenie W.. Zwrócić należy uwagę, pracodawcy chętnie zatrudniają osoby młode, chętne do pracy, tak, aby po przeszkoleniu rozpoczęły wykonywanie pracy, np. w branży usługowej jako sprzedawcy, w branży gastronomicznej czy kosmetycznej. W przypadku trudności w kontaktach z innymi ludźmi pozwana może z powodzeniem wykonywać pracę także w formie zdalnej, która tak powszechna jest w sytuacji występującej obecnie pandemii koronawirusa. W ocenie Sądu pozwana pomimo posiadania tak szerokiej możliwości podjęcia pracy zarobkowej nawet na niższych szczeblach, nie podejmuje żadnego wysiłku w znalezieniu pracy zarobkowej. Świadczy o tym np. fakt, że dopiero po upływie blisko roku od daty złożenia pozwu w niniejszej sprawie i wydaniu wyroku zaocznego, złożyła w formie elektronicznej wnioski do urzędu pracy o nadanie jej statusu osoby bezrobotnej i po złożeniu tego wniosku nawet nie zainteresowała się czy wniosek ten został rozpoznany. Zwrócić należy również uwagę, że jak wynika z zasad doświadczenia życiowego osoby, które ukończyły 18 rok życia i które uczą się wyłącznie w systemie zaocznym podejmują stałe zatrudnienie, tak, aby poprawić swój status materialny, jak również, aby zdobyć cenne doświadczenie zawodowe, które będzie im niezbędne na kolejnych etapach kariery zawodowej. Dlatego też w ocenie Sądu pozwana posiada możliwość samodzielnego utrzymania się i taką możliwość miała co najmniej od 16 września 2019 roku.

Należy zwrócić również uwagę na to, iż koszty utrzymania pozwanej, które zostały potwierdzone przez jej matkę, tj. około 1000 zł miesięcznie, nie należą do kosztów wysokich, mając na uwadze zasady doświadczenia życiowego i inne postępowania alimentacyjne prowadzone przed tut. Sądem. W ocenie Sądu pozwana pracując nawet na 1/2 etatu po zaledwie kilka godzin dziennie jest bez problemu w stanie zarobić powyższą kwotę i w ocenie Sądu dochody te powinny pozwolić pozwanej na samodzielne utrzymanie się. Wiadomo powszechnie, iż zarobki w takich sklepach jak Biedronka lub L. kształtują się powyżej 2.000 zł. netto miesięcznie. W przypadku, gdyby dochody te były niewystarczające pozwana ma możliwość wykonywania pracy w większym zakresie godzinowym, gdyż zajęcia w jej szkole prowadzone są jedynie w niektóre weekendy.

Natomiast sytuacja majątkowa i zdrowotna powoda uległa pogorszeniu. Obecnie ma on 72 lata. Posiada zadłużenie w wysokości około 30.000 zł i z tego tytułu jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne. Utrzymuje się z emerytury w wysokości 1483 zł miesięcznie (po odjęciu kosztów związanych z postępowaniem komorniczym w wysokości 600 zł miesięcznie) i emerytura stanowi jedyny jego dochód. Mieszka w mieszkaniu kwaterunkowym położonym w W. przy ul. (...) o powierzchni 19,5 m² i ponosi koszty utrzymania tego mieszkania w wysokości 275 zł miesięcznie tytułem czynszu (wraz z wodą), 65 zł miesięcznie za śmieci i około 140 zł co drugi miesiąc za energię elektryczną. Stwierdzono u niego umiarkowany stopień niepełnosprawności. Z uwagi na wiek i stan zdrowia powód nie może podjąć pracy.

Spełnianie obowiązku alimentacyjnego przez powoda na rzecz pełnoletniej córki, nawet w tak niewielkim wymiarze jak 400 zł miesięcznie, przekracza obecnie możliwości zarobkowe powoda i powoduje, iż pozostaje on sam w niedostatku, nie mając wystarczających środków na własne podstawowe potrzeby takie jak wyżywienie, leczenie, aparat słuchowy. W wieku 72 lat i w stanie zdrowia powoda zdaniem Sądu Rejonowego nie ma on żadnych szans na zatrudnienie i nie jest w stanie dalej utrzymywać dorosłej córki, która powinna zacząć pracować i sama się utrzymywać. Sąd pomimo wyniku procesu nie obciążył S. R. kosztami sądowymi, uznając, że strona pozwana w procesie o ustalenie, że obowiązek alimentacyjny ustał, w którym powództwo zostało uwzględnione, nie powinna ich ponosić. Sąd miał przy tym na uwadze wynik sprawy oraz treść art. 96 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2016.623 t.j. z dnia 2016.05.05). Z przepisu tego wynika, że strona dochodząca roszczeń

alimentacyjnych oraz strona pozwana w sprawie o obniżenie alimentów nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że w sprawie o ustalenie nieistnienia obowiązku alimentacyjnego strona pozwana także nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. Strona taka zwolniona jest od kosztów sądowych w całości (por. uchwała SN z dnia 26 lutego 2015 roku, III CZP 110/14). Wobec faktu, że pozwana nie była zobowiązana do ponoszenia kosztów sądowych i powód nie zgłosił osobnego żądania o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów postępowania, zaś powód został postanowieniem z dnia 15 listopada 2019 roku zwolniony od uiszczania opłaty od pozwu i nie poniósł innych kosztów sądowych, jak również jako wygrywający sprawę, także nie był zobowiązany ich ponosić (art. 98 § 1 k.p.c.) Sąd przejął koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.